

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any II.—TARRAGONA, 23 agost de 1914.—Núm. 57.

RENOVACIÓ creu que en les actuals circumstàncies deu guardar-se la més estricta neutralitat, puig considera que d'ella depén el ben-estar del poble.

La Patria i l'Estat

«No sols han sigut derrotats els austríacs en varis combats pels servis, sino que els elements esclaus de Austria, que sumen 20 milions, son francament hostils a la guerra.
Tota la premsa eslava de la Croàcia ha sigut sospesa pel governador.
Les desercions en l'exèrcit austríac son nombrosíssimes.»
(Text d'un telegrama publicat darrerament per la premsa de Barcelona.)

L'amor a la *patria natural*, a la *patria veritable*, es un dels sentiments més arrelats en el cor dels humans: Per la patria sacrifica l'home fins la seva vida i la vida dels seus fills. L'amor a la Patria es senzillament sublim.

Sens atendre a les lliçons que'ns dona l'Historia, fixem-nos en les que's presenten avui davant nostre.

Un Estat fort, ja acostumat a aixamplar-se amb els territoris d'altri, l'Austria-Hungria, s'anexiona la Bosnia-Herzegovina. El poble víctima, la Serbia, que no pogué evitar l'expoliació, se'n sent el cor enverinat d'odi per l'ofensa: i ve un moment en que fills seus cecs de follia, assassinen als qui consideren opresors de la raça llur.

S'exalta amb aital motiu la ira de l'Estat que's considera tot-poderós i declara la guerra a la nació a qui havia expoliat, fent-la a tota ella responsable del crim d'alguns de sos fills, sense considerar que ella mateixa havia encés la llur exaltació delirant.

Ja l'incendi ha començat. La Rússia, germana de raça del poble invadit, tem per l'anorreament dels seus i es llença també a la brega en sa defensa. L'Alemanya, germana de raça dels elements directius de l'Estat invasor, se llença així mateix a la lluita. Després, ja vé la cadena de compromisos internacionals que han arborat a la major part de Europa.

Però en el fons, en l'inici, es l'amor a la *Patria natural* el qui llença la primera guspira al polvori, provocant l'explosió paorosa.

Episodis que se'ns presenten entre mig.

Obligada la França anar a la brega contra la seva voluntat, un boig, exaltat per la temença de que la oposició pacifista ofegués l'esperit de reivindicació francès contra Alemanya, occèix brutalment an En Jaurés. I per contracop, quan semblava possible per tal raó un agreujament d'odis entre els francesos, la necessitat de defensar a la Patria amenaçada ofega miraculosament en un instant els rencors i les miseries de tots, demanant els socialistes, amb gest heròic, lloc en les files dels exèrcits nacionals i oferir llurs vides a la Patria. D'altra part, molts alsacians deserten d'Alemanya per a allistar-se entre els soldats de la França que consideren encara sa Patria natural.

Més episodis encare.

Els italians tenen un troç de llur territori entre les urpes de l'Austria: l'Itàlia *no-redimida* que té Trieste per capital. Per aquest motiu els italians aborreixen cordialment a llur aliada oficial. Doncs bé, ara, els italians residents a París se manifestaren sorollosament favorables a la França sobrepasant en llurs cors l'esperit reivindicador de la Patria natural sobre les conveniències d'altre ordre i fins

els compromisos d'Estat. Quelcòm poderós de corrent d'opinió deu haber-hi en aquest sentit a Italia quan el seu Govern fa equilibris arriscadíssims i esforços titànics per a mantenir-se neutral, malgrat el requeriment de sos aliats de la *Triplíce*.

Més proves.

L'Anglaterra tanca en son si un poble desventurat que aspira a la reconstitució i al govern propi: l'Irlanda. Anys i més anys han estat els fills de aquest poble aborrint a llur Estat dominador, arriant en els espeternecs de desesperació fins al terrorisme anarquista. Però ara el Govern anglès ha patrocinat una reforma constitucional concedint el *Home Rule* a Irlanda, i l'ha fet votar en el Parlament posant-la en vies de real implantació. I l'Irlanda, davant del noble procedir del Govern que treballa per la reivindicació de la seva Personalitat, s'ofereix espontaniament a lluitar en defensa de la que sols així ha pogut considerar com amplificació de sa Patria natural.

Noves mostres segueixen.

El telegrama que fa de capçalera a n'aquestes ratlles insinúa que hi ha agitació dins de l'Austria-Hungria entre els elements esclaus, manifestant-se aquets hostils al Poder Oficial que ha declarat la guerra a Serbia; i diu que deserten molts d'ells de l'Estat en el qual son presoners per anarse'n amb els qui consideren llurs germans de Patria natural. Jo no sé els graus de certesa d'aquest telegrama, però son tenes de tota versemblança, puix a qual-sevol se li ocorre pensar que sols la por, sols la temença dels mals pitjors, pot retenir en les files austro-hongareses a tots aquets homes de raça distinta a les predominants, que no han vist mai respectada dins l'imperi la seva llengua, la seva autonomia. I es ben possible que aquets elements, en les presents crítiques circumstàncies sien, segons se presentin els aconteixements de la lluita general, actiu disolvent per a l'Estat que volgué retenir-los en son si sense respectar-los, ni estimar-los, ni reconeixen llurs drets individuals ni colectius.

Finalment. Si la Rússia en aquets instants de angoixa general, lliberés als polonesos i als filandesos de l'odiosa tirania amb que els oprimeix, tindria en ells als mellors i més ardits i més abnegats defensors del seu predomini exterior. D'altra manera s'exposa a tenir-los també per enemics dintre de sa propia casa.

Es l'amor a la *Patria veritable*, a la *Patria natural* lo que, a la llarga, governa el mon. Totes les tiranies han de tenir una fi, totes les reivindicacions arriben a consumir-se un dia o l'altre, tart o de jorn i costi lo que costi.

Es per aixó que nosaltres voldríem veure prompte constituída una hermosa Iberia, composta amb la federació de ses antigues Nacionalitats, integralment autònomes i amorosament enllaçades, formant un Estat, dels més poderosos del mon, per no tenir en son si cap gèrmen de disolució provinent de justes reivindicacions desateses.

Sols així pot arribar-se a confondre en un sol concepte la fidel tat a l'Estat i l'amor a la Patria.

Sols així regnarà la pau entre els homes de bona voluntat.

M. FOLGUERA I DURÁN.

(De *Gent Nova*.)

BIBLIOTECA PUBLICA
TARRAGONA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Méndeiz Núñez, 6, baixos

Els treballs se publiquen baix la responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.

Anuncis, a preus convencionals.

En Nicolau Estévanez

Acaba de morir a París, ont residia des de llargs anys, en Nicolau Estévanez, home que havia alcançat una verdadera popularitat dintre'l partit federal, del que n'era un dels bons i antics disciplinats.

Quan, de resultes de aquella abdicació tan honrosa d'Amadeu I, va implantar-se la República a Espanya en 1873, l'Estévanez va desempenyar el Ministeri de la Guerra, en aquell govern presidit per l'ilustre Pi i Margall i l'Eduard Benot la cartera de Foment.

Era l'Estévanez auster en tota l'extensió de la paraula i un escriptor castellà dels de primera fila, havent cultivat també la poesia, produint algunes composicions de mèrit reconegut.

Si bé en Nicolau Estévanez, cap a sos darrers anys, semblava que s'hagués revoltat quelcom en contra les aspiracions dels nacionalistes catalans, hem de perdonar-li la seva actitud, motivada, més que per causes fonamentades, per informacions i influències d'alguns dels seus amics que sempre han sigut enemics irreconciliables de Catalunya.

Descansi en pau!

Glosa

Joventut: hermosa paraula, mágic emblema representantiu de la força, la virilitat, la energia psico-física d'un sér; etat en que la humana criatura está en son període més àlgid; época en que la bellesa, aquesta qualitat tan ambicionada per tot'hom es possessiona de tots els cossos; moments en que aquets es robusteixen físicament i es marca en nostres facultats intelctunls el predomini de la imaginació; esgrao o passera de que'ns servim per a transportar-nos, de la etat de la infancia a la de la senectut; hermosa fita senyaladora dels dies més feliços que solsament ens els donen a coneixen una volta en la vida; época en que'l sentiment de l'home ne's més voluble i propens, per lo tant, a fer bruscs canvis: Jo't saludo i com a fervent creient, t'adreço per conducte de la dea Hebe, la teva patrona, la més fervorosa plegaria.

Joventut: aquesta es la paraula que encapsala la portada de una nova revista, la senyera, el portavèu suau, empró vibrant, fort, plé d'energia, ple tòric de vida de tot un estol de homes aimants de la cultura, el ben estar i la riquesa del poble.

Certament no crec fos possible dar nom més feliç i acertat a una revista que a més de reunir les condicions esmentades, está col·laborada, en sa major part, per trevalladors jovincels.

La só fullejada, i he restat per breus moments sospens.

Mai en la vida creuria fos veritat tanta bellesa. La joventut, aquesta pléiade somniadora, incapaç de pensar en algo profitós per a la vida, de caràcter doblegadis, fervent aimador de la entremaliadura, gens positivista, empró tot cor, tot ànima, tot sentiment, com a mí me la havien dibuixada, té una branca també que pensa, sent i vol que'ls seus germans en joventut no es deixin prostituir, segueixin la verdadera via, l'espaiós ramal que indefectiblement ha de conduir-los a fer-los participar tal com se mereixen d'aquesta agradosa vida. Un jovent que

estima, però no's vicia; que aima l'esbarjo, no la bacanal; que li agrada la dansa, més no la de gestes impúdics, digne solsament de l'home de vici i la dona de mon; que l'entusiasmen i sugestionen els sports, més no'ls que portant aquest nom no son més que torments, suplicis, llocs d'inquisició; que li agrada la dona, la beguda, el joc, tot, en una paraula, empró dintre'ls límits i la correcció que son necessaris.

Aquest jovent inicia la lluita des de la seva revista; lluita lleal, hermosa, digne de aplauso; ajudem-los tots sens distinció. Sols de aquest modo logrem resultats profitosos.

No us fassi por el ser, vells; no cregueu, per tal motiu, estar exclusos de la joventut; si així penseu, no habeu fet tart encara! Mai s'es prou vell, ni es fa mai tart, si'l cor ne's jove!

X.

* * *

Dies tristos!

Plou. Les canals, qu'encara en queden a Tarragona, raijen plenes mentres fan les delícies dels vianants. Plou; el dia es trist; som a mitja tarde i ja apenes s'hi veu. Les cases amb ses fatxades rabeijades donen la visió d'una cosa bruta, i les canals van rajant, i les cloaques mal cuidades no poden engullir tanta aigua, i aquesta vesa per damunt les aceres fent impossible el transitar-hi...

Deambulo pels carrers esmaperdut aguantant el xafec, portant dintre meu un aburriment que ha degenerat en tristesa.

Tot, avui, es trist...

Comodament m'asento protegit per un toldo, a una acera d'un café de nostra Rambla, i veig la gent, la poca gent que transita, com va pasan, va pasant... La claretat d'un llamp ha marcat al espai un zig-zag resplendent i una dona se senya amb precipitació i s'esvera al sentir el tró, i jó tristament penso que aquella dona, com moltes, se creuen comprar un segur de vida per la mínima quantitat de la senyal de la creu feta automática i rapidament per sobre la cara... Santament que aixó es fés si a l'acció de la creu hi acompanyés un moment de meditació religiosa, un estat de consciencia, però com aixó no és...

De nou he caigut en l'ensopiment...

Agafó el *Dia Gráfico*, aquest gran rotatiu propagador de les corrides de toros en totes ses modalitats, i tot anant fullejant oviro'ls gravats. La familia del Kaiser; damunt, la fotografia de les filles del Kaiser vestint l'uniforme dels regiments a que pertanyen amb caracter de coronel honorari... Veus aquí l'escuma d'Alemanya lluint uniformes militars; l'emblema d'una institució que no fou creada més que per a la destrucció de vides, i veus aquí que no sols els prínceps lo vesteixen, sinó que les dones, les dones imperials, les que han rebut una educació esmeradíssima, les que per llur posició social deurién ser un mirall d'exemple se'l posen aquest vestit i prescindint dels sentiments generosos, delicadíssims que deuen adornar a tot cor de dona, volen representar la força; nó la força de la rahó — que amb aquet cas lluirien la toga del Dret, o'l birret del llicenciat —, sinó la raó de la força; es per xó que porten sabre penjat de la cintura.

Per lo demés, tampoc escauria bé que un príncep devingués un metje, un enginyer, un filosof, un químic, un inventor: nó, tot es poc per una persona cridada a guiar una porció de mil·lions de súbdits per les dreçeres de la felicitat com no siga un vestit atrinxerat de casco i una actitud arrogant...

Tot es trist..., tot es trist...

Volto la fulla: la Borsa de Bruxelles convertida en quartel de l'estat major, i la d'Anvers en hospital de ferits...

Per tot arreu sang, per tot arreu tristeses...

A darrera hora arriba la noticia tristíssima també, de que un llamp, penetrant dins l'esglesia d'Altafulla ha segat la preciosa vida de dos joves que havien assistit als funerals d'un tercer...

I la gran tragedia d'Europa segueix son curs de bojeria humana i van caient les vides rublertes de la

joventut i rera d'ells la dels pobres jaios que no tenen més consol qu'un fill, i aquest es emportat a la guerra...

¡Oh tristesa! ¡Nosaltres que tant te beneim quan ets producte d'una cavilació que porta com a complement la visió d'una llaga social i que el teu domini fustiga per a cercar solucions humanitaries; nosaltres que tant t'adorem quan devens d'un estat d'ànim compasiu i consolador; que tant te volem quan gravada en la cara pàlida d'una verge hi veiem la sensació de patir per un enamorament del cor, i resultes una tristesa suau, una tristesa dolça... com a balsem.

Nosaltres, donç, avui, amb verdader sentiment no podem beneir-te per que ets tristesa morbosa, tristesa dolenta, ets la tragedia.

¡Dies tristos, veniu a nosaltres però no hi vingueu amb soroll d'armes ni de calamitats; veniu a nosaltres en la modalitat de l'ambient gris, però suau; per l'harmonia d'una trista música cor-prenedora, però dolça; per lo semblant d'una verge enamorada, però d'amor intens. ¡Tristesa, vina a nosaltres, que nostres cors qu'encara tenen molt de romanticisme, te sabran comprendre i beneir-te si vens com una esperança; no com una tragedia!

J. G. P.

* * *

De Teatre Catalá

Parlem-ne, ara que l'oportunitat es propicia, del nostre Teatre Catalá, que tant de temps sembla que hagi estat postergat.

Se treballa activament per al major éxit i esplendor de una representació del Teatre de la Naturalesa que ha de donar-se el diumenge vinent al bosc den Tarrés, de la Garriga. L'Apeles Mestres, plé de bona voluntat, amb l'inspiració que sempre ha tingut per les seves obres poétiques i escéniques, ha escrit expressament per aquesta festa d'art catalá, una rondalla bosquetana que ha bategat amb el nom de *La viola d'or*, que'ls qui la coneixen diuen que está a l'altura de les altres produccions del popular poeta. La direcció de l'obra va a càrrec de l'Adriá Gual i els figurins els ha dibuixat el mateix Apeles. De la part musical se n'ha encarregat l'eminent Enric Morera, i de l'execució de les solfes els chors i la cobla *La Principal* de Perelada. Del decorat, artistic i natural, l'Alarma'n correrà totes les conseqüencies que pugui reportar el no ésser una cosa ben acabada, que prou cuidado ja hi tindrà ell en que el nombrós públic que hi assistirà no li regategi els seus aplaudiments com tampoc als demés artistes que intervindrán en aquesta representació a plena Naturalesa de l'obra de un dels nostres més grans poetes.

Es d'aplaudir, i nosaltres ho fem amb totes les nostres forces, aquesta nota artística que'ls conreadors del Teatre Catalá oferiran al nostre poble el dia 30. Ara que d'un quant temps el nostre Teatre havia arribat a un nivell que ja casi ningú se'n recordava, ara que empreses tan poc escrupoloses l'havien disfregat al nostre Teatre, de tal manera que tot ho era menys Teatre Catalá, resulta d'una gran oportunitat la representació de una obra de la terra, i a plé Teatre de la Naturalesa, on l'ambient será, encara que per breus hores, caldejat per una atmósfera purament catalana, i de un gust artístic ben depurat.

Amb ocasió de parlar avui de Teatre Catalá, creiem que no será extemporani reproduir en aquestes planes, part del discurs que un dels pontífexs del nostre Teatre, en Santiago Rusiñol, va fer al Teatre Colomer, d'Arenys de Munt, amb motiu d'haver-se representat la seva obra *El Mistic*, en una funció benéfica.

En Rusiñol; profund coneixedor dels mals del Teatre Catalá, posa'l dit a la llaga en aquestes parrafades, brillants com totes les seves, i a les que nosaltres hi prestem la nostra conformitat més absoluta:

«...Jo voldria encomanar vos l'idea que tinc de que, sense art, sense teatre, sense poesia, no hi ha cap poble que pugui viure.

El nostre, d'art, el nostre art catalá pot-ser no

és gran; però, si ens fa sentir, l'hem d'estimar, per petit que sigui, perquè'ls infants també s'estimen, i ben sovint molt més que an els homes. El nostre teatre no decau, com n'hi ha alguns que ho han volgut dir, perquè és un teatre que comença. Ha nascut en aquestes rieres, an aquestes platges daurades, an aquests cingles espadats; ha sortit d'aquestes masies, d'aquets poblets, d'aquestes viles, i, com aquell que va a fer fortuna, se n'és baixat a la ciutat, i allí, a ciutat, s'ha emmalaltit. S'ha encomanat l'exotisme, que és el corc màs penetrant que pugui ferir el cor d'un teatre; s'ha tacat de la mala sava de volguer riure tot perventint; ha sentit el vèrtic ambiciós de fer diners, sigui com sigui, i com aquella pagesa que'ns va cantar el gran Verdager, que a mida que'l riu se l'endua anava perdent totes les fulles, així mateix el nostre teatre, tot just nascut, es desfullarà i acabarà pansit a les golfes, sinó el tornem altra volta an els pobles, on va néixer, a omplir-se els pulmons de patria.

Vosaltres, els d'aquests pobles, teniu de complir una gran missió per nostra llengua catalana i pel nostre teatre catalá. Teniu de fer de sanatoris. Així com presserveu les costums de la malura igualitaria, teniu d'ésser els que haveu de dir: «No volem art emmatlevat!» L'art que entristeixi sense raó, que faci riure sense solta, el que no arribi al nostre cor, el que sigui inflat i retòric, el que ens vulgui amargar la vida, que se n'entorni a ciutat. No és nostre. El que no parli clar i catalá que's tanqui a la biblioteca. El que no entenguem, que no parli. Volem un teatre que'ns espliqui com som, comensem i com sentim. No volem veure'ns disfregats, de suecs, de russos, ni d'alemanys; sino vestits con anem vestits, i parlant com sentim parlar. Volem ésser nosaltres mateixos, homes de carn i homes de cor, dignificats per la poesia i no emmatlevats pels llibres, i també ens teniu d'ajudar a minvar els estragos del cine: aquets abús de pel·lícules. D'aquell art que prescindeix de la paraula, cavallers. De la paraula que van dornar-nos per a distingir-nos de les besties!

Lo que desitjo ja us ho he dit. Que treballeu... per divertir-vos, i que us divertiu noblement. Que la nostra vinguda a Arenys no sigui d'aucells de pas, sinó que hi deixem quatre palles pel niu d'art que hi voldriem fer; que'ns ajudeu, amb altres pobles, a cuidar el nostre teatre, que s'ha emmalaltit a ciutat; que tingueu present a tota hora, ara i sempre, que les comedies són el reflexe de la vida, i el poble que no té teatre és que no té res que reflexar, i que'l jorn que an el nostre teatre no's digui res en calalá, voldria dir que ha arribat l'hora que no findrém res que dir que valgués la pena de dir-se. Sigueu el somatent de l'art. La nostra terra us necessita!»

Com molt be ha dit un periódic catalá, no tot ha d'ésser en aquestes circumstancies parlar del teatre de la guerra. El Teatre Catalá resulta ara i sempre de oportunitat el parlar-ne, si be en ocasions com les actuals es doblement interessant l'ocupar-se'n, i amb més motiu quan una autoritat tant reconeguda com en Santiago Rusiñol, quin nom ens mereix tant respecte que no podem menys que saludar-lo capell en má, ha dit una série de veritats que tots els que més o menys directament seguim el curs de l'art de de terra, no podem negar que ha exposat al nú l'estat actual del nostre Teatre.

Es potser violent i tot el dir-ho, i no deix d'ésser punyent per als bons devots de l'art, però mai deu haver d'amagar-se la veritat i menys encara en aquest cas concret, per lo que afecta al sentiment general de un poble que sempre ha tingut predilecció en manifestar e' seu amor per totes les coses purament catalanes.

Volguem posar-hi remei, entre tots, an aquest mal que des de temps ve sofrint el Teatre de la terra, i tinguem presents sempre les consideracions que ha exposat tan acertadament mestre Rusiñol.

A. BRISA.

* * *

Trucs

No sé si us he contat mai que jo tenia un amic alt com un Sant Pau, que portava dues claraboies per lentes i les butxaques sempre plenes de periódics i llibres esfullats.

Doncs sí, el tenia. Era seriós, amic de dir sentencies, i quan parlava se recreiava escoltant-se. Pel demés, era un bon noi. Recordo qu'un dia me digué: «Si mai algun marrec t'empipa estirant-te per l'americana o clavant-te un cop de roc, ojo! segueix el teu camí sense fer-ne cas! única manera de sortir-ne bé. Pensa que si t'atreveixes a renyar-lo,

cada dia t'esperarà a la mateixa cantonada per a continuar fent-te la llesca; i si't decideixes a clavar-li una bufa, son pare, sa mare, els amics, coneguts i demés parentela se't tiraran a sobre com per art d'encantament i tractaran de *lynxar-te* sense donar-te'l dret de defensa ni el de rebre els auxilis espirituals. Pep, amb la canalla bromes poques. Porta molt males espurnes.»

Carai, i que'n duia de raó el meu amic!

Miréu sinó lo que passa a Europa, ara.

L'Austria, alentada per la Prussia, ha volgut amb tota la forsa esbravar el seu mal humor de jaio rapatani sobre la petita Servia, i, té, ja ho veiéu, en un obrir i tancar d'ulls s'ha trobat al davant amb vuit o deu punys aixecats que sembla li inflaran els nassos.

Que'n parlava de bé'l meu amic!

Ademés, ara cada dia llegeix els diaris. Les bófies de la guerra, sobre tot, me les empasso com a bresques. Que n'estan de ben fetetes, carai!... Per una *perra chica*—com diuen els de Madrid,— un home arriba a atipar-se'n.

Miréu, ho dic tal com ho sento. Si jo tingués l'autoritat d'un Pare Vila, cridaria a tots els directors de la premsa local i'ls hi diria: Companys! Ja n'hi ha prou d'aixecar la camisa als qui'ns donen el pà, servint-los rescalfats tots els latifundis que publica la premsa de Barcelona, nostra mare. Nosaltres an ella no devém seguir-la més pel camí que s'ha emprés, i que'ns fa caure de plé en un dels set pecats capitals. Donem descans a les estidores! Fem via cada hu pel seu cantó, atenent-nos solament als assumptes d'interés local. Expliquem per exemple, els éxits dels *Gallos*, l'estiueig del senyor Peláez, o si voleu la *Historia de un caballo* den Tolstoi. Pero deixem lo altre.

Aixó es lo que jo diria.

Car, posant-nos la mà al pit, convinguem que no està bé que persones respectabilíssimes serveixin a gratient guatlles per perdius a la parroquia. Aont aniríem a parar?

Que'l públic es curiós i ho exigeix?

Que s'ho fassi ell. I, sinó, feu-li notar els perills de la ditxosa curiositat, enumerant-li tots els mals que'ns ha proporcionat desde la poma del conte fins als nostres dies, i molt serà que no sortiu del pas.

Ja me'n tornaréu la contesta

Remitit

Tarragona, 20 d'Agost de 1914.

Sr. Director de RENOVACIÓ.

Distingit amic i company: Li prego dongui cabuda a les columnes del setmanari que tan dignament dirigeix, al adjunt escrit qu'avui mateix envió a *La Veu de Tarragona*.

N'hi quedarà reconegut de debó son affm., F. Cubells i Florentí.

Per al Sr. Director de "La Veu de Tarragona" i per al Sr. Albafull.

Permeti, Sr. Director, que comenci per manifestar l'extranyesa que m'han causat les raons aduïdes en el solt de la darrera edició de *La Veu de Tarragona* per a inhibir-se de publicar la meua rèplica al Sr. Albafull. Jo l'havia escrita per a *Las Circunstancias*, diari redactat en castellà. Per estar escrita en castellà la meua rèplica, *La Veu de Tarragona* no va poguer insertar-la, condicionant, per manera poc galana, la seva hospitalitat. En camvi, les alusions del Sr. Albafull, destinades a *Las Circunstancias*, estaven redactades en català, i allí foren acullides incondicionalment. Dignis vostè mateix calcular, Sr. Director de *La Veu de Tarragona*, la diferencia de procediments d'un i altre periòdic.

Ara be, dec traduir la meua rèplica del espanyol al català, acceptant una lliçó paradòxica? Crec qu'al contrari, el cultiu de la llengua regional—gens extrany per a mi—com el del idioma nacional dintre de Catalunya per a relacions agenes al protocol i a conveniencies exteriors, no deu sotmetre's a cap estímul que no dimani de la propia voluntat.

Per aixó no'm tradueixo, sino qu'acudeixo aquesta vegada a *La Veu de Tarragona* fiat en les garanties manifestes de la seva hospitalitat desitjós d'ocupar un espai prudencial en les seves columnes, amb la rèplica que, allissonat per aqueix incident i pels nombrosos dies transcorreguts en silenci, me sugereixen les alusions del Sr. Albafull, i no sens avançar l'agraïment que'm mereix tota deferencia, aixís ella sigui'l reconeixement d'un dret meu per part d'altri.

I be, Sr. Albafull, hem d'abandonar l'amical conversa que sosteníem sobre una qüestió tan important com es l'abastiment d'aigua de la nostra ciutat nadiua, tot just després d'haver-li demostrat jo, a la faisó lleal i documentada que vostè'm demanava, l'impossibilitat d'aprofitar per aquell fi l'estany de Riudecanyes, atesos els interessos de l'higiene i la economia municipals?

Això no devem fer-ho. No's tractava d'un match d'habilitats periodístiques, sino de contrastar palesament les nostres apreciacions sobre'l problema.

A Reus hi falta aigua. Quatre segles s'han passat, buscant-ne en debades. Al Mas Caballé n'hi ha; d'allí s'ens en ofereixen mil plomes. Emprò, l'Ajuntament no té medis ni solvencia per a adquirir-les. Es aleshores quan l'Ajuntament crida a totes les forces vives, se designa una ponencia i s'aproven les 28 bases econòmiques—26 d'elles per unanimitat, amb el vot dels qui avui abominen del projecte—d'un contracte que li assegura al Municipi la possessió d'aquell manantial en el terme de 50 anys, sens exigir de l'Ajuntament ni del veïnat el més petit sacrifici, fixant el preu actual d'arrendament com a màxim del que pugui imposar l'empresa concessionaria, garantint-li a l'Ajuntament l'ingrés líquit qu'avui li proporciona'l servei (*), i associant-lo progressivament als beneficis de l'Empresa. Se preveu en el contracte el cas de que les mil plomes siguin insuficients, obligant-se l'Empresa a portar la que falti o quedant l'Ajuntament en llibertat d'obrir-nous concursos; s'afiança de cop i volta la dotació necessària a totes les obligacions municipals, a càrrec de l'Empresa; se sotmet aquèsta a la Llei d'expropiació forçosa per al cas en que l'Ajuntament vulgui rescindir el contracte...

Serà tot lo dolenta que's vulgui aquesta solució; per ara, ningú ha sigut servit de demostrar-ho. Empro, quin altra s'ens ofereix? Vostè diu: «l'estany de Riudecanyes»; jo li demostro que fora un perill per a la salut pública i una ruina per a l'Ajuntament.

Veïam, doncs, quin altra! Vol que fem dipòsits per a recullir els sobrants de l'ivern? No tregui res de 15 pessetes per metre del cost dels dipòsits; per a magatzemar 180 mil metres d'aigua deuriem gastar-se més de dos milions i mitj de pessetes que no's tenen, que no podrien gravar-se, en interessos i amortisació, sobres l'ingrés d'arrendament sens fer pujar el preu a un tipu exorbitant, inadmissible. Anem, doncs, a l'adquisició de petits caudals disponibles a la comarca? Ont son? A quin preu cedirien la ploma? Còm podria pagar-lo l'Ajuntament i còm s'ho faria per a no gravar de la mateixa manera's preus actuals?

Reduim an això els termes del nostre debat, amic Sr. Albafull, i digui'm llealment que'n dedueix; digui com a home de conciencia i com a bon fill de Reus quin pecat han comès els meus amics al defensar la solució Caballé arrostrant un temporal d'injusticies, d'ingratis, d'insults: tot aixó que mirat amb el prisma de les seves preferencies polítiques resulta «un moviment popular esplendit i redemptor.» Digui quins mèrits han contret davant dels esperits cults i sensats aqueixos distingits amics seus que, valent-se de tanta injusticia, han combatut l'únic medi viable i positiu de que Reus acabi la seva sed secular. Digui quin profit poden fer els èxits electorals conseguits a espatlles del pervindre, de la serenitat i de la salut del poble. I digui, d'una manera definitiva, quina era la satisfacció llegal en que vostè, fill de Reus, somniava al

(*) Si s'hagués de calcular aqueix ingrés líquit tenint en compte els gastos realitzats inutilment pels amics de vostè a l'Ajuntament de Reus, el tipu de 36 mil pessetes fixat en el contracte s'hauria de rebaixar a la meitat, quan menys.

veurè entorpida la realització del contracte Caballé a Reus i al preparar el terreno per a que aquelles aigües, en lloc d'anar a Reus, anessin a Tarragona.

F. CUBELLS I FLORENTÍ.

Noves

En el número pròxim ens ocuparem de la conferencia donada al Centre Industrial pel regidor del nostre Ajuntament Sr Albafull, tractant de la qüestió de les aigües, no fent-ho avui pel motiu de que per ahir a la nit tenia anunciada una altra conferencia sobre'l mateix assumpte i en el mateix local, el nostre company i bon amic el regidor en Pere Lloret.

Del resultat d'abdues conferencies, ne formarem la nostra opinió, que exposarem llealment.

Hem rebut el primer número de la revista mensual *Juventud* que publiquen varis joves de la localitat, qual periòdic vé al camp de les lletres a fer obra cultural i a combatre el flamenquisme.

Corresponem a la salutació que dirigeix a la premsa i li desitgem llarga i profitosa vida.

Conté el següent sumari:

Nuestro saludo, per la Redacció.—La argolla.—Campana cultural, per Joan Salvat Bové.—Pro-cultura, per A. Ribas Llagostera.—Jóvenes, sed útiles, per Bernabé Martí i Bofarull.—Pensamiento, per A. Gilabert Punsoda.—Rosa..., per Antoni Ferré.—*, per F. Pí i Margall.—Nuestra musa: Amor, per N. González Ruiz.—Trabajo, per I. Romero.—Juventud, per J. Brú Ferrer.—La mort de l'orfe, per Salvador Ferré.—Bocetos de costumbres.—Alegoría, per J. Jové.—Escolta, home:, pel Doctor Martí i Juliá.—Crónica.

¡Vinicultors! Bona fermentació fá bon ví; l'*Alcoogéne Pujol* produeix bona fermentació: l'*Alcoogéne Pujol* fá bon ví.

Demanis a Ramón Huguet Jacoba, Passeig de Sant Antoni, 14.—Tarragona.

L'Esposa de nostre bon amic en Macià Mallol, ha sofert una delicada operació portada a cap, amb felic resultat, pels Doctors Barceló i Rabadá, trovant-se actualment la malalta fora de perill dins el cuidado natural, desitjant-li un complet i ràpit restabliment.

Des de fa uns quants dies se trova malalt el nostre bon amic i company en Josep Ramón, caixer de la U. N. R.

Serà amb veritable goig que prompte poguem notificar el complet restabliment del nostre amic.

¿Voleu tenir els metalls sempre com a nous? Useu l'*ALADDIN*, de venda FERRETERIA MALLOL.

El periòdic catalanista *Gent Nova*, de Badalona, seguint la bona costum de cada any, ha publicat un número extraordinari amb motiu de la festa major d'aquella vila, qual número resulta verdaderament notable per col·laborar en el mateix els més fermes nacionalistes de la nostra terra.

En el present número reproduim un dels articles que en l'extraordinari s'hi publiquen, i que va avalorat per la firma de l'expressid de l'Unió Catalanista en M. Folguera i Durán.

S'ha començat a publicar el periòdic *La Contrata*, del qu'hem rebut el primer número. Es del género jocós i a fé que's recomana per si sol.

SÍMIL CAMUSSA, la de més durada, més barata i millor. De venda FERRETERIA MALLOL.

Casals (perruqué), Unió, 12, Colonia tarragonina't felicita gran reforma establiment, recordem l'estufa desinfectant, la tens des de'l any 1902.—Murt.

PANIFICACIÓ

FORNS DE SANT ANTONI

Diariament, pá de primera.

A domicili i al comptat.

Rebollo, 20, bis. — PORT

IMP. DE J. PUJÓAN, MÉNDEZ NÚÑEZ, 5

IBARRA Y C. S. en C. - SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de **Tarragona** per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Illa Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía, Carril, Coruña, Ferrol, Ailés, Santander, Bilbao, Pasages i San Sebastián.—Servei ràpid eventual per a Galícia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Coruña, Santander i Bilbao, empleant solsament **atorze dies** en el viatge.—S'expedeix coneixement directe per a Luarca i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor **Luarca núm. 3** y per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa **Denain & d'Anzin**.
Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca.—Unic servei ficso i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres.

PRÓCSIMES SORTIDES

PER A LA COSTA D'ESPANYA

Juliol 2 "Cabo Oropesa"
" 9 "Cabo Cullera"
" 16 "Cabo Roca"
" 23 "Cabo San Martín"
" Cabo

PER A CETTE I MARSELLA

Juliol 3 "Cabo Roca"
" 10 "Cabo San Martín"
" 17 "Cabo Peñas"
" 24 "Cabo Toriñana"
" Cabo

Per a més informes, a son consignatari EN MARIAN PERES, carrer Real, 32.-Telefon 45

C.^a d Seguros Generales de Dusseldorf
Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companyia de segurs sobre la vida

L'UNION, de París

Companyia de segurs contra incendis.

L'Assicuratrice Italiana, de Milan

Companyia de segurs contra accidents.

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports.

Passeig de Colon, 11 i 12, Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA

Macià Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Societat de socors mutuels

TARRAGONA I SA PROVINCIA

dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
Inscrita en el Govern Civil i en la Comisaría
general de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **Dr. Rabadá**

Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA Y CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts, electroterapia i anàlisis micro-químico d'orina
i productes patològics.—Sero Reacció de Wassermann.—Aplicació del 606

Baix la direcció del Dr. Rabadá

*Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge de
les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7.—Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.—Per a'ls pobres,
franca, dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal.—TARRAGONA

FRANCISCO POTAU

Calçat fet

i a la mida

Rambla de Sant Joan, 52

MAGATZEM DE FERRETERIA FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes.—Objectes per a regalos.—Articles per a
magatzems de vins i olis

Macià Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany.
Escribanies, Plumes Stilogràfiques, pesa-cartes,
copiadors, etc.

Gran novetat en pitja papers amb rellotje veritat.
Postals de totes menes i albums per a les meteixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

Fabricació especial

de sabó de moltes classes
d'oli d'oliva i de coco

J. Monserrat

Gobernador Gonzalez, 16 i 18

FITER Enciclopedia moderna catalana.—Edició Gallach

Léxic Català.—Divulgació de termes tècnics, científics,
d'arts i oficis.—Antecedents del ordre històric i geogràfic.—
Observacions tecnològiques conexas ab els coneixements
artístics, científics i literaris.—Biografies.

Obra que ha merescut grans elogis de un aplec de cata-
lans il·lustres.

Cinc volums; presentació esmerada; planxes en relleu i
or; obra genuinament catalana.—Venda a plassos (38 ptes.) i
al comptat (35 ptes.)—Present de un moble simbòlic.

Diccionaris de totes les llengües: Català, Castellà, Es-
panyol-Francés i Francés-Espanyol, Anglès-Espanyol
Espanyol-Anglès.—**Pal·las**, última paraula en aquesta mena
de publicacions.—**Diccionar. de Laousse**.

Venda y suscripció de tota mena de diaris y revistes es-
panyoles y extrangeres: **Centre de Suscripcions de Joan
Munté, Kioscos Rambla St. Joan y Rambla St. Carles.**

MOSTELLE

(RAIMOST)

SUC DE RAIMS SENSE ALCOOL

The Grape Juice C.^o L.^o

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic

Un exelent refresc

El millor aliment en les
malalties i convalescencia.

Se ven per tot arrèu